ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ.

ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ..

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2009 ਦਾ 2165)

14 ਫਰਵਰੀ, 2020

[ਐੱਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪ੍ਤਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872: ਧਾਰਾ.35-ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ-ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਮੁਦਈ 1963 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ - ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ-ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 1963 ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ 5000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮੁਦਈ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੈੱਡ ਮਾਸਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈੱਡ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਿਹਾਈ ਡੀਡ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ 1963 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਡੀਡ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸੀ-ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆਃ ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ-ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਸੀ-ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਸਨ - ਸਵੈ-ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਵੇਗੀ-ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਦਈ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ

ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ-ਮੁਦਈ ਦੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਿਹਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1908-ਧਾਰਾ.100.

ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872: ਧਾਰਾ.76-ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼-ਰੱਖਿਆਃ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਧਾਰਾ.76 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਪੀ ਦੇ ਪੈਰ' ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਹੈ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਕਾਪੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908: ਧਾਰਾ.100-ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼-ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਪਦਾਰਥਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ' ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਜੱਜ ਵਾਜਬ ਤੌਰ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14] [636-ਏ-ਸੀ]

ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ..

2. ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ/1) [ਪੈਰਾ 15][636-ਡੀ-ਈ]

3. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ 15 ਜੂਨ, 1963 ਦੇ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡਰ VI ਰੂਲ 4 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ 1963 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। [ਪੈਰਾ 20,21][639-ਬੀ-ਡੀ]

4. ਮੁਦਈ ਨੇ 15 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 5,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਰਿਹਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਹੋਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ; ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਦੋਂ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22][639-ਈ-ਐਫ]

5. ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁਦਈ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 1946 ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। [ਪੈਰਾ 23][639- ਜੀ-ਐੱਚ; 640- ਏ]

6. ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਪੱਤਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 15 ਜੂਨ, 1963 ਅਤੇ 29 ਜੂਨ, 1964 ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1946 ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖ ਕੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 1946 ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 24,30][640-ਬੀ-ਸੀ; 643-ਈ]

ਕਰਨਾਟਕ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਵਕਫ਼ ਬਨਾਮ ਅੰਜੁਮਨ-ਏ-ਇਸਮਾਈਲ ਮਦਰਿਸ-ਉਨ-ਨਿਸਵਾਨ (1999) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 343; ਕੋਂਡੀਬਾ ਦਗਡੂ ਕਦਮ ਬਨਾਮ ਸਵਿਤਕੀਬਾਈ ਸੋਪਾਨ ਗੁਜਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (1999) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 722: [1999] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 728; ਸੰਤੋਸ਼ ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਤਿਵਾੜੀ (2001) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 179: [2001] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 948; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਦਿਆਲ (2019) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 637-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਵਲੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1954 ਐਸ. ਸੀ. 263; ਐੱਲ. ਆਰ. ਬਨਾਮ ਅੰਕੇਗੌੜਾ (ਡੈੱਡ) ਦੁਆਰਾ ਮਾਧੇਗੌੜਾ (ਡੈੱਡ)

ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ..

ਐੱਲ.ਆਰ.ਐੱਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (2002) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 178: [2001] 5 ਪੁਰਾਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 290-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਬਿਰਦ ਮੱਲ ਸਿੰਘਵੀ ਬਨਾਮ ਆਨੰਦ ਪੁਰੋਹਿਤ (1988) ਪੁਰਾਕ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 604: [1988] ਪੁਰਾਕ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1; ਨਵਾਬ ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਜੈ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1928 ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ 152; ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਰਜਨੀ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 209: [2010] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 30; ਰਾਮ ਸੁਰੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 681: [2009] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 451-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1928 ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ 152	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1954 ਐਸ. ਸੀ. 263	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 10
[1988] ਪੁਰਾਕ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 12
[2010] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 30	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 12
[2001] 5 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 290	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 13
[2009] 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 451	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 19
(1999) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 343	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 25
[1999] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 728	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 26
[2001] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 948	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 27
(2019) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 637	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 28

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2009 ਦਾ 2165.

ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 14.06.2005 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1984 ਦਾ 282.

ਐਸ. ਐਸ. ਜਵਾਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਪੀ. ਆਰ. ਰਾਮਸੇਸ਼, ਅਬਦੁਲ ਅਜੀਮ ਕਾਲੇਬੁੱਦੇ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਿਰਨ ਸੂਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ. ਐਡਵ., ਐੱਸ.ਜੇ.ਅਮਿਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਕੁਮਾਰ, ਡਾ. (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਵਿਪਿਨ ਗੁਪਤਾ, ਵੈਂਕਿਤਾ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਟੀ.ਆਰ.,ਲਿਖੀ ਚੰਦ ਬੋਨਸਲੇ, ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਐਸ. ਸ਼੍ਰੀਵਤਸਾ, ਐਡ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

1. ਬਚਾਅ ਪੱਖ 14 ਜੂਨ, 2005 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ-ਸੀ. ਜੈਰਾਮ ਰੈੱਡੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:
   ਕੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ1, ., ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਗਲਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ?
2. ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੂਟ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ 1/4 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1, 2 ਅਤੇ 3. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 4 ਤੋਂ 17 ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3, ਭਰਾ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਲ 1963 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪੈਰਾ 6 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"6. ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਸਨ।

3. ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਤੋਂ 3 ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ 15 ਜੂਨ, 1963 ਤੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 15 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ 5,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਮੁਦਈ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 1963 ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਕੈਂਪਪੁਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ

ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 29 ਜੂਨ, 1964 ਨੂੰ ਕੇਮ੍ਪਾਪੁਰਾ ਦੇ ਨੰਜੁੰਡੱਪਾ ਦੀ ਮਮਜੰਮਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।

4.ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16 ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਅੰਕ ਹਨ। ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ 1 ਅਤੇ 2, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

"1. ਕੀ ਮੁਦਈ 1963 ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ?

2. ਕੀ ਮੁਦਈ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 15.06.1963 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਦਈ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

5. ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਐਕਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪੀ/1 ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਸੀ. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਰੈਡੀ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਭਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਦਈ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਹੈੱਡ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

6. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰ. 1 ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ 15 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਰੀਲੀਜ਼ ਡੀਡ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ. ਡੀ /1) ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 22 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈ ਨੇ 29 ਜੂਨ, 1964 ਨੂੰ ਨੰਜਮਮਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੈਰਿਜ ਡੀਡ ਐਕਸ ਡੀ-2 ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਉਮਰ 24 ਸਾਲ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ/1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੁਦਈ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੈੱਡ ਮਾਸਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੈੱਡ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

7. ਲਰਨਡ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਸਤਖਤ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 15 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਹਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਮ੍ਪਾਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 30 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ 1964 ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਰਿਹਾਈ ਡੀਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਡੀਡ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਪੀੜਤ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਰਿਹਾਈ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਹਾਈ ਡੀਡ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

9. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ /1, , ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਗਲਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ /1 ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਦਈ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਜਦੋਂ 15 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਡੀਡ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਡੀਡ ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਵਾਬ ਸਾਦਿਕ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੈ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ[1] ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਡੀਡ ਰੱਦ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ 5,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

10. ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਾਲੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ 2 ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵਾਲੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਤਿਆਗਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

1 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1928 ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ 152
2 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1954 ਐਸ. ਸੀ. 263

ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

11. ਅਸੀਂ ਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਾਲੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਵਲੀ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ ਪਰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਲੀ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਲੀ ਸਿੰਘ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪਿਤਾ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਲੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਵਾਲੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਤਬਾਦਲੇ ਜਾਂ ਤਿਆਗ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਵਾਲੀ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ।

12. ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਰਦ ਮੱਲ ਸਿੰਘਵੀ ਬਨਾਮ ਆਨੰਦ ਪੁਰੋਹਿਤ 3 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਰਜਨੀ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਹੋਰ.[4]ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

13. ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਲਆਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਅੰਕੇਗੌੜਾ (ਡੈੱਡ) ਦੁਆਰਾ ਐਲਆਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ.[5] ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਕਥਿਤ ਤਿਆਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

3.1988 (ਸਪ.) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 604
4 (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 209
5 (2002) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 178

14. ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ /1) ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ /1)

16. ਮਧੇਗੌੜਾ ਉੱਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਾਬਾਲਗ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਈ ਰਿਹਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ਸਕੂਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ /1) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

17. ਬਿਰਦ ਮੱਲ ਸਿੰਘਵੀ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਅਸਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ ਪਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੁਕੜਾ ਗਾਇਬ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ

ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

"14. ..... ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ, ਈ ਐਕਸ. 8. 9, 10, 11 ਅਤੇ 12 ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਗਾਇਬ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਹੁਕਮੀ ਚੰਦ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੰਤਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਤਪਾਰੀਆ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਂਟਰੀ ਮਾਪਿਆਂ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

18. ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"20. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ' ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰੋਤ ਕੀ ਸੀ।

ਜਾਣਕਾਰੀ. ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ/ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਿਹਾ।

21. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ/ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ/ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਆਦਿ ਦੇ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਆ ਬ੍ਰੈਟ ਨਰਾਇਣ ਸਿਨਹਾ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 282], ਬਿਰਦ ਮੱਲ ਸਿੰਘਵੀ ਬਨਾਮ ਆਨੰਦ ਪੁਰੋਹਿਤ [1988 ਸਪੋਰ ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 604: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1988 ਐਸ. ਸੀ. 1796], ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(2006) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 283: (2006) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ.) 217] ਅਤੇ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [(2010) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 714: ਜੇ. ਟੀ. (2010) 7 ਐਸ. ਸੀ. 500])।

22. ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32 (5) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 50,51,59,60 ਅਤੇ 61, ਆਦਿ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨਾਂ, ਮਿਤੀ, ਸਮੇਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਵੀਡੀਓਃ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ (2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 524:2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਸੀ.ਆਰ.ਆਈ) 1300:2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 1063) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ [(2005) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 702: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 2005 ਐਸ. ਸੀ. 1868]।) "

19. ਰਾਮ ਸੁਰੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [6] ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"12. ਸਕੂਲ ਦਾਖਲਾ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6 (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 681

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਰਦ ਮੱਲ ਸਿੰਘਵੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

20. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ 15 ਜੂਨ, 1963 ਦੇ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡਰ VI ਰੂਲ 4 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 19087 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ 1963 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

21. ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ 15 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 5,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ।

22. ਮੁਦਈ ਨੇ 15 ਜੂਨ, 1963 ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 5,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਰਿਹਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੀਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ. ਡੀ /1 ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ. ਡੀ /2) ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਦੋਂ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

23. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁਦਈ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 1946 ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ
7, 'ਕੋਡ' ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਅਣਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

24. ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਹਾਈ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਪੱਤਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 15 ਜੂਨ, 1963 ਅਤੇ 29 ਜੂਨ, 1964 ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1946 ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖ ਕੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 1946 ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

25. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਵਕਫ਼ ਬਨਾਮ ਅੰਜੁਮਨ-ਏ-ਇਸਮਾਈਲ ਮਦਰਿਸ-ਨਿਸਵਾਨ8 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੱਥ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"12. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਤੱਥ ਦਾ ਉਕਤ ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13. ਰਾਮਾਨੁਜ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਵੀ. ਕੰਨਿਆ ਨਾਇਡੂ (1996.3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 392) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ।

14. ਨਵਨੀਥਮਲ ਬਨਾਮ ਅਰਜੁਨ ਚੇੱਟੀ (1996.6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 166) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ 8 (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 343

ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਵਰਤੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਿਸੇ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

15. ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਕੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਤਾਲੀਪਰੰਬਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਮੂਥੇਦਥ ਮੱਲਿਸੇਰੀ ਇਲਾਥ ਐਮ.ਐਨ. (1997.4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 484) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ (ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੰਨਾ 486, ਪੈਰਾ 5)

"ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਸੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

26. ਕੋਂਡੀਬਾ ਡਾਗਾਡੂ ਕਦਮ ਬਨਾਮ ਸਵਿਤਕੀਬਾਈ ਸੋਪਾਨ ਗੁਜਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ। 9, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਜੇ ਦੋ ਸਿੱਟੇ ਸੰਭਵ ਹਨ ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਗਲਤ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"5. ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਦੋ ਸਿੱਟੇ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹਾਈ

9 (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 722 ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੈ

ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੀ ਥਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਟਾਵਰ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਗਲਤ ਸਨ, ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਸਬੂਤ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

27. ਸੰਤੋਸ਼ ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਤਿਵਾੜੀ 10 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"14. ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਰਥਕ ਹੋਣ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਹਿਸਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।
ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵਾਂ ਨੁਕਤਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਚਾਰ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ' ਤੇ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਚਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

28. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਦਿਆਲ 11 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੱਥ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ' ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਵਰਤੀ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

10 (2001) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 179
11 (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 637

ਸੀ. ਡੋਡਾਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਸੀ. ਜੈਰਾਮਾ ਰੈੱਡੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

ਦਲੀਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਪਦਾਰਥਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ' ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਜ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। (ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ-ਵਿਵੀਅਨ ਬੋਸ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਵੇਖੋ-ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਉਦੋਂ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਮਾਮਿਦਵਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਸੀ। ਬਨਾਮ ਦਸ਼ਰਥ ਨਾਰਾਇਣ ਚਿਲਵੇਲਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1943 ਨਾਗਪੁਰ 117- ਪੈਰਾ 43)

29. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤੋਂ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਜ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ।

30. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤੱਥ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ।

31. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Advocate Shifa Kler